



Fylkesmannen i Aust-Agder

Miljøvern avdelingen

Vår dato: 17.11.10 Vår referanse: 2010/3633/VSK

Saksbehandler, innvalgstelefon
Veronica Skjævestad, 37 01 75 40

Arkiv nr. Deres referanse

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Saulekilen renseanlegg

Dato for inspeksjonen: 06.10.10
Rapportnummer: 2010.026.I.FMAA
Saksnr. hos Fylkesmannen: 2010/3633

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten: Knut Berg Larsen Ole Andreas Hopstock Per Barth Svendsen	Fra Fylkesmannen: Ildiko Nordensvan Veronica Skjævestad
---	---

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble konstatert ved Saulekilen renseanlegg under inspeksjonen 06.10.2010.

Denne rapporten har status som foreløpig. Dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil i rapporten innen 2 uker etter at rapporten er mottatt, er rapporten å anse som endelig.

Fylkesmannen avdekket 1 avvik og 1 anmerkning under inspeksjonen.

Avvik:

- *Kontroll med og/eller oppfylld av rensekrav for utslipp til vann overholdes ikke.*

Anmerkning:

- *Kommunen registrerer bare delvis tidsvarighet for overløp av urensset vann*

Avvikene og anmerkningene er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Vi ber Saulekilen renseanlegg om en skriftlig bekreftelse innen 15.01.11 på at avvikene er rettet. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

17.11.10 Veronica Skjævestad

Dato Fylkesmannen i Aust Agder (etter fullmakt)

Kontrollert anlegg

Navn: Saulekilen renseanlegg	Org.nr.: 940 493 021
Adresse: Arendal kommune, Serviceboks 650, 4809 Arendal	Anleggsnr: 0906.0106.01
Kommune: Arendal	Risikoklasse: 2
Tillatelse sist oppdatert: 19.01.2001	Bransjenr. (NACE-kode): 75.110:
	Virksomhetens telefon: 3701300/48155901

Bakgrunnen for inspeksjonen:

Denne inspeksjonen inngår i en nasjonal tilsynsaksjon rettet mot avløpsanlegg etter kapittel 14 i forurensningsforskriften.

Rapportens innhold

Følgende hovedtema ble kontrollert:

- oppfølging av krav i forurensningsforskriften kapittel 14
- drift av renseanlegg og rensekrav til anlegget
- drift og fornyelse av ledningsanlegg
- kontroll med overløp
- klimatilpassing i avløpsanlegg
- internkontroll (risikovurderinger og avviksbehandling)

Regelverk

- Lov om 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5
- Avløpsanleggets tillatelse gitt av Fylkesmannen etter forurensningsloven

Informasjon om regelverk og hjelpemidler finner du på www.klif.no og www.regelhjelp.no

Definisjoner

Avvik: overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen (for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, produktkontrollloven og forskrifter hjemlet i disse lovene eller krav og vilkår fastsatt i tillatelse).

Anmerkning: et forhold som miljøvernmyndighetene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse og miljø og som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Oppfølging etter kontrollen

- Ingen tilbakemelding. Fylkesmannen avdekket ingen avvik eller anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Vi anser derfor oppfølgingen etter inspeksjonen som avsluttet.
- Virksomheten plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. Vi ber Saulekilen renseanlegg om en skriftlig bekreftelse med dokumentasjon innen **15.01.11** på at avvikene er rettet.

Varsel om tvangsmulkt

Dersom Fylkesmannen ikke innen 15.01.11 har mottatt en bekreftelse med dokumentasjon på at avvikene er rettet, vil Fylkesmannen fatte vedtak om tvangsmulkt på kr 10 000,-, jf. forurensningsloven § 73.

Dere har anledning til å kommentere dette varslet. Eventuelle kommentarer må sendes til Fylkesmannen innen 2 uker etter at denne rapporten er mottatt, jf § forvaltningsloven § 16.

Kontrollgebyr

Virksomheten skal betale gebyr for kontrollen, jf. *forskrift om begrensnig av forurensning* (forurensningsforskriften) § 39-6 om gebyr for kontroll av inntil en dags varighet i virksomheter med tillatelse. Fylkesmannen i Aust-Agder varsler med dette om at det vurderes å fatte vedtak om fastsettelse av risikoklasse 2 for Saulekilen Renseanlegg i Arendal kommune. Dette innebærer at virksomheten skal betale kr 14 500 i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen, jf. eget brev med begrunnelse til vedtaket, datert 17.11.10.

Avvik

Det ble funnet følgende avvik under Fylkesmannens kontroll:

- Avvik: 1: Avviksbehandling for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.**

Avvik fra: Internkontrollforskriften § 5 punkt 7. (Avdekke og rette opp avvik)

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 1A) Det er ikke etablert et skriftlig avviksbehandlingssystem for ytre miljø og for avløpsanlegget.
- 1B) Avviksbehandlingssystemet inkluderer ikke alle deler av avløpsanlegget (spesifiser hva som ikke er inkludert: avløpsnett, overløp, renseanlegg, utslippsmålinger etc.)
- 1C) Avviksproseduren benyttes ikke eller etterleves ikke i praksis (eksempelvis: manglende registrering av overskridelser).
- 1D) Annet delavvik (spesifiser).

Kommentarer: Ingen merknader.

- Avvik: 2: Risikovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.**

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 punkt 6. (Vurdere risiko)

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 2A) Det er ikke utarbeidet en skriftlig miljørisikovurdering for avløpsanlegget.
- 2B) Risikovurderingen er mangelfull/utilstrekkelig behandlet for noen områder. (f.eks. avløpsnett, overløp, renseanlegg)
- 2C) Det er ikke etablert rutiner for risikohåndtering av forhold med uakseptabel høy risiko.
- 2D) Klimatilpassing er ikke behandlet i og inngår ikke i risikovurderingen.
- 2E) Annet delavvik

Kommentarer: Se kommentar 1, s 8 i rapporten.

- Avvik: 3: Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer.**

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg. Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 Avdekke og rette opp avvik.

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 3A) Kommunen har ikke undersøkt hvordan regionen vil bli påvirket mht. framtidige klimaendringer.
- 3B) Det er ikke foretatt vurderinger eller beregninger av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha på avløpsnett. (Nedbørspregninger er ikke omsatt til virkninger på avløpsnett ved modellberegninger eller ved andre vurderinger).
- 3C) Det er ikke gjennomført tiltak eller vedtatt planer for å hindre at overvann kommer inn på avløpsnett.
- 3D) Det er ikke gjennomført tiltak eller gjort vedtak om konkrete tiltak på nett for å håndtere framtidige vannmengder
- 3E) Annet:

Kommentarer: Se kommentar 1 s 8 i rapporten

- Avvik: 4 Overløp av urensset kloakkvann blir ikke tallfestet.**

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett.

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 4A) Vesentlige overløp mangler utstyr som enten registrerer vannmengde eller tidsvarighet for overløp av urensset vann.
- 4B) Forurensingsutslipp av urensset vann via alle overløp blir ikke tallfestet enten ved utslippsmålinger, modellering eller annen beregning.
- 4C) Kommunen har ikke oversikt over alle overløp på ledningsnett.
- 4D) Annet

Kommentar: Se anmerkning 1 s 8

- Avvik 5: Avløpsledninger vedlikeholdes og fornyes ikke i tilstrekkelig omfang.**

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett. Forskrift om internkontroll § 5 punkt 4 fastsette mål for ytre miljø. Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 avdekke og rette opp avvik.

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 5A) De viktigste problemområder på nettet er ikke identifisert i en skriftlig dokumentasjon.
- 5B) Kommunen har ikke satt egne mål for funksjonskrav til avløpsnettet.
- 5C) Det foreligger ikke en saneringsplan for ledningsnett som er oppdatert etter 2005.
- 5D) Det er ikke satt måltall for årlig fornyingstakt eller investeringsnivå for ledningsnettet.
- 5E) Vedtatt fornyingstakt eller investeringsnivå i saneringsplanen gjennomføres ikke som forutsatt.
- 5F) Det langsiktige saneringsbehov for avløpsnett er ikke ivaretatt med den fornyingstakt som kommunen praktiserer.
- 5G) Annet

Kommentarer: Ingen merknader

- Avvik 6: Driftsforhold i renseanlegg er ikke tilfredsstillende dokumentert.**

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10.

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 6A) Opplegg for opplæring av driftsoperatører er ikke utarbeidet/er ikke gjennomført.
- 6B) De styrende driftsparameterne i renseprosessene er ikke skriftlig dokumentert.
- 6C) Overvåkings- og alarmsystemer er utilstrekkelige til å sikre kontinuerlig god drift
- 6D) Vaktordning for renseanlegget er utilstrekkelig eller fungerer i praksis ikke godt nok.
- 6E) Kalibrering/kontroll av viktig utstyr blir ikke dokumentert.
(Kalibrering pH-elektroder, utstyr for dosering av fellingskjemikalier, syre/lut og polymer)
- 6F) Annet

Kommentarer: Ingen merknader

- Avvik 7: Kommunen har ikke rutiner for å vurdere grunnlaget for fastsettelse av rensekrav med henblikk på utløsning av nye krav til sine avløpsanlegg.**

Avvik fra Forurensingsforskriften § 11-3, § 14-1, § 14-6,7,8 og § 14-17.

Grunnlag for avvikene er avkrysset nedenfor:

- 7A) Kommunen har ikke foretatt en vurdering av om forbudet mot oppdeling av tettbebyggelser kan utløse nye rensekrav for relevante områder.
- 7B) Kommunen har ikke meldt fra til Fylkesmannen om at en konkret tettbebyggelse (etter forbudet trådte i kraft) har en p.e.-belastning som utløser rensekrav etter kapittel 14.
- 7C) Aktuelle eksisterende anlegg med fosforrensing har ikke vært vurdert med hensyn til kriterier for vesentlig endring som kan utløse krav til sekundærrensing.
- 7D) Kommunen har ikke meldt fra til Fylkesmannen om at et konkret avløpsanlegg har en faktisk, dokumentert vesentlig endring og som utløser krav til sekundærrensing.
- 7E) Annet

Kommentarer: Ingen merknader

- Avvik 8 Kontroll med og/eller oppfylling av rensekrav for utslipp til vann overholdes ikke.**

Avvik fra Forurensningsforskriften § 14-13, § 14-12, § 14-11, § 14-2.

- 8A) Behandling og sammenstilling av primærdata (vannmengder, analyseresultater) til utslippstall som innrapporteres til KOSTRA er ikke tilstrekkelig kvalitetssikret. (fagkyndig person, rutiner, prøver som utelates på feil grunnlag oa.)
- 8B) Overløp ved renseanlegget blir ikke tatt med i beregningen av rensegrad og utslippsmengder fra avløpsanlegget. (§14-11)
- 8C) Utslippsdata blir ikke løpende vurdert opp mot tillatelsens rensekrav. (for sen inngripping ved dårlig drift og brudd på utslippskrav)
- 8D) Rensekravene i tillatelsen ble overskredet i året 2009. (§14-2) (Spesifiseres med talleksempler)
- 8E) Annet

Kommentarer: I henhold til forurensningsforskriftens kap 14 har Saulekilen renseanlegg krav om 90 % fosforfjerning. Denne forskriften trådte i kraft 01.01.07. I utslippstillatelsen, datert 19.01.10, er det stilt krav tilsvarende 90 % rensning av TOT-P, men også satt krav om utslippskonsentrasjoner for TOT-P, organisk stoff (BOF₇) og suspendert stoff.

Dersom forurensningsforskriftens kap 14 og tillatelsen ikke har de samme kravene, er regelen slik at det strengeste rensekravet skal være gjeldende. Inntil Fylkesmannen eventuelt endrer tillatelsen er det derfor kravene her som er gjeldende.

Årsrapporten fra Driftsassistansen i Aust Agder viser at Saulekilen renseanlegg ikke overholder rensekravet for fosfor. I snitt er det en renseeffekt på 88 %. 10 av 23 prøver tilfredsstillende ikke rensekravet og flere av vannprøvene viser lav renseeffekt, helt ned mot 63 og 74 %. I en oversikt vi har fått tilsendt fra kommunen ser vi at renseanlegget i lange perioder klarer å holde rensekravet for fosfor, men at enkeltmålinger som viser svært dårlig renseeffekt, drar ned gjennomsnittet. Kravet til gjennomsnittskonsentrasjon i utløpsvannet er også overskredet.

I rapporten fra driftsassistansen ser vi at kravet for BOF₅ også er overskredet. (vi antar at kravet i tillatelsen er omregnet fra BOF₇ til BOF₅ for å få tallene sammenliknbare).

Vi ber om at kommunen innen 15.01.11 redegjør for overskridelsene og beskriver hvilke tiltak som skal gjennomføres for å tilfredsstille kravene i utslippstillatelsen.

Anmerkninger

1: Kommunen registrerer bare delvis tidsvarighet for overløp av urensset vann

Kommunen registrerer hvor lenge pumpestasjonene har gått i overløp. Kommunen har også etablert såkalte "intelligente kumlokk" ved to regnværsoverløp. Slike kummer skal kunne registrere hvor lenge det har gått overløp i kummen. Vi forstod det slik at mange regnværsoverløp ikke har utstyr som registrerer tid for overløp, bl.a. i områder som skal saneres. Kommunen har tidligere modellert/beregnet dette utslippet, men har ikke gjort dette i 2009 da de mener det er for stor usikkerhet i tallene. Vi viser til forurensningsforskriftens § 14-5 som sier at den ansvarlige for avløpsanlegget skal registrere eller beregne driftstid for utslipp fra overløp. Vi mener derfor at kommunen ikke følger regelverket tilstrekkelig på dette punktet.

Øvrige kommentarer

1: Klimatilpasning i risikovurderingen

Kommunen har en risikovurdering som omfatter risiko og sårbarhet for avløpsanlegget. Klimatilpasning er ikke direkte tatt inn i risikovurderingen, men problemstillingen med klimaendringer er vurdert i andre dokumenter, bl.a. kommunens VA-norm. Kommunen opplyser at den reviderte VA-normen er basert på Klif sin veileder; *Klimatilpasninger – Veiledning om mulige tiltak i avløpsanlegg (TA-2317/2008)*. Klimatilpasninger tas også inn i bestemmelser og retningslinjer i revidert kommuneplan. På bakgrunn av dette har Fylkesmannen valgt ikke å gi avvik under pkt 2D. Vi anbefaler at kommunen tar inn klimatilpasning i risikovurderingen, eventuelt henviser til andre kommunale dokumenter som omtaler temaet.

2: Oppfølging av avløpslekkasjer

Fylkesmannen har fått to henvendelser angående avløpsaker i Arendal kommune.

Den ene saken gjelder en lekkasje i en kloakkledning nær eiendommen til Bjørn Lie, ved Roligheten, Færvik. I følge Lie har det også vært lekkasje i sommervannledning ved Færvik kirke. Begge utslippene har skapt problemer på eiendommen til Lie. Han er i tillegg bekymret for bekken som renner i området, med tanke på utslipp av forurensning. Vi har fått kopi av diverse korrespondanse som har foregått mellom kommunen og Lies datter, Berit Lie.

Den andre saken gjelder urensset utslipp som går rett ut i nedre del av Barbuelva. Her har Norges Jeger og Fiskerforbund (NJFF) observert urensset kloakk fra området Arendal Stasjon og ned til sjøen. Kloakken er observert både i perioder med regn og i perioder med mye tørke. NJFF er bekymret for Barbuelva da denne er en viktig sjørretelv. Det fremgår av brevet fra NJFF at kommunen mener de har tillatelse til utslipp i Barbuelva.

Fylkesmannen ønsker en redegjørelse for hvordan kommunen har fulgt opp disse sakene og hvordan status er i dag. Vi vil også ha en nærmere forklaring på hvorfor kommunen mener at de har tillatelse til å slippe ut urensset kloakk i Barbuelva. Vi minner om at avløpsforskriften § 14-5 krever at kommunen har oversikt over lekkasjer av betydning og oversikt over alle overløp. Forskriften krever også at kommunen skal forebygge lekkasjer og begrense forurensning av resipienten som følge av overløp. Tilsvarende krav er også stilt i utslippstillatelsens vilkår pkt. 4 om drift og vedlikehold. Videre stilles det krav til vedlikehold gjennom internkontrollforskriften § 5 pkt 4 og 7.

Vi ber om en redegjørelse **innen 15.01.11.**